

Veselin Vukotić
www.vukotic.net

SAMOPOUZDANJE

Samopouzdanje pojedinca, jednog naroda i njegove elite je važan razvojni resurs. Da li ovaj resurs sve više fali u Crnoj Gori?

U posljednjih nekoliko kolumni sam pisao o tržištu i njegovim sastavnicama. Šta je zapravo u osnovi tržišta, njegove snage i filozofije? Jedna od ključnih pretpostavki liberalizma i slobodnog tržišta jeste samopouzdanje pojedinca, smjelost pojedinca.

To znači vjera u sebe, u svoje sposobnosti! Vjera da učenjem i stalnim radom mogu unapređivati svoje sposobnosti! Vjera da se problem koji je ispred mene može riješiti! Samopouzdanje je odsustvo straha od pokušaja da se problem riješi. To je i snaga čovjeka da je istrajan na putu do rješenja problema. Ajnštajn je kazao da nije postao poznat po tome što je pronašao rješenje (jednačinu) za „problem relativiteta“ već zbog toga što je na hiljadu načina pokazao kako se taj problem ne može riješiti (hiljade bezuspješnih pokušaja).

Samopouzdanje je hrabrost pojedinca da bude slobodan! „Sloboda je pravo na nejednakost (drugojakost)!“ (Berđajev)

Samopouzdanje je mentalna snaga pojedinca na putu ka uspjehu!

Samopouzdanje je i sposobnost čovjeka da ga uspjeh ne ponese. Ali to je i snaga pojedinca da pobijedi poraz. Samopouzdanje je svojstvo ljudi za koje kažemo da su borci u životu! Samopouzdanje je saznanje da u mom životu najviše toga zavisi od mene samoga, od mog rada, znanja, istrajnosti, karaktera, ideja, pregnuća... Samopouzdanje je kada ne čekam da mi drugi riješe probleme.

Samopouzdanje i smjelosti su ono što obični ljudi kažu: „Ima petlju!“!

Za mlade, punoljetne ljude to znači da ne čekaju da im roditelji obezbijede novac baš za sve! Za roditelje, da ne trče za djecom da im obezbijede u životu sve! Roditelji ne smiju kriviti samo državu, samo zlu sudbinu zašto im dijete u 25.godini ne radi! Pogotovu ne ako ne radi u 30.godini!

To je dijelom posljedica velike greške u vaspitanju i sistemu vrijednosti koje je porodica prenijela na dijete... Znam da će mnogi da se ljute... Sa pravom – ali ne na mene, već na sebe! Smatram da su današnji roditelji često veliki neprijatelji svoje djece – iz najbolje namjere! Kao roditelji to uvijek imajte u vidu!

Samopouzdanje nije težnja da se u životu dobije siguran posao! Samopouzdanje nije želja da se uđe u državnu birokratiju i dobija ne tako dobar, ali siguran doživotni posao! Samopouzdanje nisu sati provedeni ispred TV-a ili sa igricama na kompjuteru... Samopouzdanje ne rađa život u virtuelnom svijetu, već u surovo realnom svijetu.

Kako biti uspješan u životu bez preuzimanja rizika? To je jednačina sa dvije nepoznate. Nerješiva! Ona u rješenju uvijek ima nepoznatu: $x + y = 1$; $x = 1 - y$; $y = 1 - x$. Ta nepoznata u rješenju je vječno nezadovoljstvo tih osoba.

Da bi se riješila ta jednačina – mora se uvesti nova dimenzija: druga jednačina! A to je realan život! Upravo mi se čini da smo mi u Crnoj Gori u pogledu odnosa **želje za sigurnošću i rizika (samopouzdanje)** u kliještima jedne jednačine sa dvije nepoznate. Otprilike, hoću da budem najbolji, ali da se ne takmičim. Hoću da svi znaju da sam najmapetmiji i najbolji iako to nikada nisam ničim pokazao. Uvijek znam štadruzi ljudi treba i kako da rade – mada nikada nisam pokazao svoje rezultate... Moj prvi automobil treba da bude mercedes, prvi posao – rukovodilac, šef, visoka plata.

To studentima objašnjavam kao logiku „crvenog tepiha“ – „meni sve pripada i čekam da to virtuelno pravedno društvo, za koje se borim u mojim snovima, prostre ispred mene taj crveni tepih ka vrhu“! Izgleda da je ekonomska kriza snažno uticala na smanjenje proizvodnje crvenih tepiha... A tek sutra globalizacija i globalno tržište. Odavno upozoravam studente da će im kroz 10-15 godina najveća konkurencija u Crnoj Gori biti diplomirani studenti iz Kine i Indije. Globalizacija, nove tehnologije i brze promjene dovode do toga da nema sigurnog posla, ali ni sigurnog puta ka uspjehu u životu!

Sve je povezano sa rizikom i neizvjesnošću (Verner Hajzenberg: „princip neodređenosti“). U svijetu sve većeg i rizika i neizvjesnosti, kakav je današnji globalni svijet – samopouzdanje je jedna od platformi uspjeha. Znanje bez samopouzdanja (smjelosti) i karaktera ličnosti je sve više dekor za kućne prijatelje, nego što je sredstvo na putu ka uspješnom i srećnom životu... Čini mi se da ova pojava sve više, kao mahovina, zarobljava naše živote, živote mladih ljudi. Njihovi roditelji sve više svoju odgovornost prema djeci žele ispuniti kroz kupovinu dobrih automobila, stanova, markirane odjeće, kroz mišljenje da se školovanjem djece bilo gdje i bez priprema u inostranstvu rješava njihova roditeljska obaveza. Nažalost, mnogi previđaju one narodne „Nije ptica sve što leti!“ ili „Toša poša’ – Toša doša’!“. Sticajem okolnosti i bliskosti sa mladom generacijom – poznate su mi stotine slučajeva koji su bili žrtve ove mehaničke logike prilaza životu!

Ako u Crnoj Gori išta danas nedostaje (ne samo u Crnoj Gori) – to su te filozofska savjetovaništa, bolje reći filozofski savjetnici. Objasniti ljudima, kroz misli velikih filozofa i kroz mudrost velikih riječi način pristupu životu ili načina pristupa rješavanju svakodnevnih problema.

Vaspitanje u porodici i obrazovanje u školi – to je danas aktivnost koja je u svakom slučaju više zahtijevna od borbe za demokratiju, razvoj političkih i ekonomskih sloboda. Naravno, sve je međuzavisno!

Jedno od mnogih čudnih pitanja koje sam sebi postavljao u životu jeste da li ću ja svojoj djeci (tada već asistent na univerzitetu) moći da priuštim ono što su meni priuštili moji roditelji – skromnog socijalnog položaja. Sticajem okolnosti rano sam shvatio da su me naučili nekim vrijednostima od kojih je jedna bila samopouzdanje i shvatanje važnosti borbe u životu! Boriti se u životu! Biti pregalac! Samopouzdanje i jeste sposobnost da se borimo u životu! To je esencija pregnuća!

Kako razvijati karakter i ličnost učenika i studenta, odnosno njegovo samopouzdanje? To je put prevazilaženja jednog krupnog razvojnog ograničenja i pojedinca i kompanije i ekonomije u cjelini. Ovo znači da se samopouzdanje i smjelost pojedinca ne mogu nadoknaditi hrabrošću u grupi, partijskom pripadnošću, snobovskim navikama, mehaničkim frazama...

Do vjere u sebe se ne dolazi samo kroz diplomu, odlazak u inostranstvo, majčinu i rodbinsku pohvalu! Dolazi se i kroz dokazivanje svojih sposobnosti! **SVUGDJE** i **Svagda!**

Kroz stalno učenje i usavršavanje! ... Kroz zaradu novca... Kroz sport... Kroz borbu za svoje ideje! Kroz tržište i tržišni mehanizam, što znači kroz preuzimanje odgovornosti za svoj život!

Zar u društvu punom inercije i šablonskih životnih obrazaca, u društvu u kome se toliko vrednuje siguran i vječan posao u administraciji, u kome su samopouzdana ljudi sumnjivi zaista možemo očekivati podršku tržištu i tržišnom sistemu? A da li je danas bez tržišta moguć rast i razvoj?

Zato i lakoću odbacivanja tržišta shvatimo kao vidljivi odlik nedovoljnog ličnog samopouzdanja i ličnog straha od preuzimaja rizika.

PS. Ovaj i tekstovi koji slijede nemaju za cilj da bilo kome daju savjete. Cilj je da se svako zamisli.